

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 50 j.

~~VERTROUWELIJK~~

Stg. GEHEIM

MAANDOVERZICHT

No. 10 1965

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

Aan: Geadresseerde.

I.v.m. het in gebruik nemen van een
nieuwe distributielijst voor het maand-
overzicht ontvangt U m.i.v. M.O. 10/1965
een exemplaar met een ander volgnummer
dan tot nu toe het geval is geweest.

V E R T R O U W E L I J K

Maandoverzicht no. 10 - 1965

163

(Tijdvak 1-10-1965 t/m 31-10-1965)

I N H O U D

Blz.

I.	<u>Communisme Internationaal</u>	
	Dialoog met het Communisme	1
	Motivering van de dialoog	3
	Onderwerpen van de dialoog	5
	De communisten en de dialoog	6
II.	<u>Activiteiten van de Communistische Partij Nederland</u>	
	De CPN tussen Moskou en Amsterdam	11
	Herdenking oktoberrevolutie	15
	CPN en de verkiezingen van 1966	15
	CPN contra het PSP-standpunt inzake de goedkeuringswet	16
	Overlijden van twee veteranen	18
III.	<u>Activiteiten van de Communistische Hulporganisaties</u>	
	Doorwerking CPN-lijn in de nevenorganisaties	22
	Mevr. Minnaert-Coelingh naar Indonesië	22
	Mutaties in de ANJV-leiding	23
	"Verenigd Verzet": actie tegen Claus von Amsberg	24
IV.	<u>Andere Groeperingen</u>	
	Jongerencomité Vietnam	26
	Vietnam-"teach-ins"	27
	Trotskistisch commentaar op PvdA-verklaring inzake Vietnam	27
	"Links" en de monarchie	28
	Politeia en de Provo's	29
	Het PSP-congres	30
	Bijeenkomst oudstrijders "Waffen-SS" in Rendsburg	32
	<u>Stakingsoverzicht oktober 1965</u>	35
	<u>Agenda</u>	36

H O O F D S T U K I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

Dialogoog met het Communisme

Inleiding

In de verhoudingen tussen communisten en niet-communisten hebben zich de laatste jaren belangrijke wijzigingen voorgedaan.

Sinds de dood van Stalin in 1953 en het begin van de "grote dooi" in de communistische wereld, maar vooral sinds de ingrijpende revisie van de communistische politiek in 1956 (destalinisatie - vreedzame coëxistentie - aanpassing van de revolutieleer) is de spanning tussen "Oost" en "West", tussen communisten en niet-communisten geleidelijk verminderd. Er is daarbij sprake van een duidelijke klimaatsverandering, stellig ook in West-Europa, waar de nationale communistische partijen in deze jaren veel van hun ideologische hardheid hebben verloren, hun revolutionaire theorieën hebben herzien en hun intransigente houding ten opzichte van de niet-communistische partijen en groeperingen hebben laten varen. In dit "mildere" klimaat heeft men de openbare mening in het Westen zich met betrekking tot het communisme zien wijzigen, kritisch en niet-kritisch. Er is in verschillende kringen een toenemende bereidheid te constateren om tot een nader contact te komen met organisaties en representanten van de communistische beweging. Er is behoefte ontstaan aan een betere intermenselijke verstandhouding, aan een beter gefundeerd begrip van de standpunten van de tegenpartij en soms ook aan een min of meer formele samenwerking. Er is vanuit verschillende kringen en op grond van verschillende motieven een - zij het merkwaardige - "dialogoog met het communisme" op gang gekomen. Zo ook in ons land.

Wanneer nochtans het beginpunt van deze ontwikkelingen in verband wordt gebracht met een keerpunt in de geschiedenis van de communistische beweging - de Chroestsjowse omwenteling - wil dit niet zeggen, dat de veranderde houding van niet-communisten ten opzichte van het communisme en de communisten louter een reactie zou zijn op gebeurtenissen in de communistische wereld. Deze houding wordt namelijk voor een goed deel ook bepaald door motieven, vaak van een veel algemenere strekking, die zich in het Westerse denkpatroon zelf zijn gaan

aftekenen. (Vanuit verschillende kringen is er bovendien ook voordien discussie gevoerd en contact gezocht met de aanhangers en verdedigers van het marxisme en het communistische systeem.)

De Chroestsjowse omwenteling was echter voor de klimaatsverandering wel van doorslaggevende betekenis. Zonder deze omwenteling en de hierdoor in gang gezette of versnelde ontwikkelingen in het communistische kamp zou de tegenwoordige houding van zovelen in het Westen en een zo wijdverspreide belangstelling voor een dialoog met het communisme immers nauwelijks denkbaar zijn geweest.

Aard van de "dialoog"

Er is dus sinds geruime tijd een verschuiving waar te nemen in de openbare mening in het Westen ten gunste van de communistische landen, het communisme als systeem en - in het persoonlijke vlak - ten gunste van de communisten. Voor een goed deel vindt deze verschuiving plaats op grond van niet-kritische motieven. Er worden evenwel vanuit verschillende kringen op grond van verschillende motieven ook bewuste pogingen gedaan om tot een min of meer kritische, maar in elk geval welwillende benadering van het communisme te komen.

Is er echter in dit verband wel sprake van een werkelijke dialoog? Een dialoog, zo zou men kunnen stellen, veronderstelt immers gelijkwaardige partners die in alle openheid en objectiviteit de eigen standpunten en die van de ander in discussie stellen, eerder om te trachten de inhoud en de waarde van elkaars standpunten te bepalen dan om het eigene te verdedigen.

In de situatie waarin communisten en niet-communisten tegenover elkaar staan is daarvan nauwelijks of geen sprake. De communisten erkennen slechts één objectiviteit, nl. de marxistisch-leninistische. Zij zijn weinig geneigd zich open te stellen voor de opvattingen van niet-marxisten, tenzij uit opportunistische overwegingen. De kritische bezinning op de eigen posities zoals deze sinds enige jaren in de communistische beweging plaatsvindt, beschouwen zij (overigens niet geheel terecht) als een bezinning binnen de grenzen van het marxisme-leninisme, waarbij elke niet-communistische beïnvloeding dient te worden gewantrouwd. En wat zij in de dialoog ter discussie stellen, blijken veelal niet-wezenlijke zaken te zijn.

De niet-communisten van de andere kant beperken zich er in de dialoog praktisch toe - bij gebrek aan werkelijke dialoogpartners -

hun opvattingen met betrekking tot het communisme van vooroordelen te zuiveren en zich objectieve kennis te verwerven. Daartoe nemen zij uiteraard gaarne kennis van hetgeen de communisten over zichzelf te zeggen hebben.

Hoewel er dus veelvuldig gesproken wordt van, een "dialoog met het communisme" (het is ook wel mode geworden aan "dialoog" te doen!) is er van een eigenlijke dialoog, zeker in ons land, nauwelijks sprake. Waar deze term hier toch gebruikt wordt dient ze dan ook slechts vaag ter aanduiding van alle min of meer kritische bemoeiingen met het communisme, al dan niet gepaard gaande met een reëel contact met communisten, in een klimaat waarin de openbare mening zich (veelal niet-kritisch) ten gunste van het communisme wijzigt.

Wederzijdse motieven voor een betere verstandhouding (en dialoog)

"Oost" en "West", communisten en niet-communisten hebben voor een deel een gelijk belang bij een ontspanning in de wederzijdse verhoudingen. De vrees voor een zinloze atoomoorlog heeft geleid tot een algemeen streven naar een niet-gewelddadige oplossing van conflicten (handhaving van het nucleair evenwicht - vreedzame coëxistentie - kernstopverdrag - opschorting van de afwikkeling van gevaarlijke internationale kwesties, zoals de kwestie Berlijn etc.). Op wetenschappelijk, economisch en cultureel terrein dienen uitwisseling van gegevens, samenwerking en contacten eveneens beider belangen.

Door de communisten worden alle activiteiten op deze terreinen echter in principe ondergeschikt gemaakt aan hun eigen doelstellingen op langere termijn, hoewel daarbij vanzelfsprekend bepaalde feitelijkheden - zoals de nucleaire bewapening - en bepaalde min of meer autonome strevingen - zoals in de bloklanden de drang naar liberalisatie en de drang naar oriëntatie op het Westen - als gegeven worden aanvaard. De politiek van de Sowjet-Unie blijft er op gericht aan invloed te winnen in de niet-communistische wereld en deze niet-communistische wereld - in een "klassestrijd in wereldverhoudingen" tegen het kapitalisme - in politiek, wetenschappelijk, economisch en cultureel opzicht te overvleugelen. De "glimlachpolitiek", de tactiek van de vreedzame coëxistentie, dient dit doel zo goed als elk wetenschappelijk of cultureel contact.

Dat de communistische partijen buiten het blok zich meer vreedelievend, tolerant en begrijpend opstellen tegenover de linkse niet-

communistiche partijen en de "progressieve" vleugels van de "burgerlijke" partijen, past uiteindelijk bij dezelfde tactiek.

In het Westen is in de meer ontspannen verhouding met de communistische wereld geleidelijk het besef van een fundamentele vijandigheid en een cut-throat competition vervaagd. Hoewel men nog de gevaren onderkent die - maar dan in bijzondere situaties - van het communistische machtsblok kunnen uitgaan, wordt men meer en meer beïnvloed door de ontzaglijke communistische vredespropaganda en raakt men onder de indruk ook van de wijzigingen die men zich binnen het blok en in de communistische beweging ziet voltrekken, maar die men veelal slecht weet te interpreteren (terugkeer tot "kapitalistische" principes in de economie, democratisering en liberalisering van het openbare leven, verburgerlijking, tolerantie ten aanzien van non-conformisten op politiek, wetenschappelijk en cultureel gebied, loslaten van de revolutiegedachte etc.). In deze wijzigingen ziet men evenzovele redenen tot contact met deze vroeger vijandige wereld, een contact dat overigens ook op grond van andere motieven gewenst en noodzakelijk wordt geacht. Er is immers in het algemeen sprake van een behoefte aan contact met andersdenkenden (men denke aan de oecumenische beweging). Er is - mede in dit verband trouwens - sprake van een behoefte aan objectiviteit (kritische bezinning op de eigen posities en het eigen waardegoed; grotere openheid, onbevooroordeeldheid en eerlijkheid ten aanzien van de posities en het waardegoed van anderen; besef van fundamentele gelijkwaardigheid etc.) en van een behoefte aan informatie.

Het zijn deze motieven, eerder in deze beschouwing aangeduid als van een meer algemene strekking, die in pogingen om tot een dialoog met het communisme te komen, sterk meespreken.

Het motief van het veranderde communisme

In verband met het voorgaande past een opmerking met betrekking tot de aard van de veranderingen in het communisme. Inderdaad zijn de buitenlandse en binnenlandse politiek van de Sowjet-Unie, de politiek van de CPSU en de realiteit van de Sowjet-maatschappij sinds het midden van de vijftiger jaren ingrijpend gewijzigd. Hetzelfde geldt, in verschillende opzichten en verschillende gradaties, voor de Sowjet-Satellieten.

De communistische beweging buiten het blok, en met name die in West-Europa, heeft eveneens een nieuw gezicht gekregen. Aan het zgn.

Chinese communisme kan men ten naaste bij afmeten hoever dit veranderingproces - dat kennelijk nog niet is afgesloten - reeds is voortgeschreden.

Men dient zich echter wel af te vragen in hoeverre de wijzigingen waar het hier om gaat door de communistische leiders als onvermijdelijk zijn aanvaard. Men dient zich eveneens af te vragen in hoeverre deze wijzigingen de wezenlijke zaken van het communisme raken en in hoeverre er sprake is van oppervlakte-verschijnselen.

De tactiek van de vreedzame coëxistentie bijvoorbeeld is gedictieerd door omstandigheden die verband houden met de nucleaire machtsverhoudingen. De "vreedzame" strategie - vooral de vredespropaganda - dringt op haar beurt de revolutionaire gedachte onvermijdelijk steeds verder terug. De destalinisatie en liberalisatie kunnen niet beschouwd worden als geheel van hogerhand geleide processen; bepaalde ontwikkelingen hierin blijken door de communistische leiders min of meer noodgedwongen te worden geaccepteerd.

Anderzijds moet men echter erkennen, dat het "Chroestsjowisme" als variant van het communisme ook een bewuste poging tot vernieuwing is geweest.

Ook het veranderingsproces in de communistische beweging buiten het blok wordt in hoge mate bepaald door de noodzaak van de omstandigheden, al is het waarschijnlijk, dat zekere tendenzen hier eveneens tot vernieuwingen zullen leiden die niet direct uit deze noodzaak voortvloeien.

Tot nu toe (en in het volgende zal hierop nog worden teruggekomen), moet men evenwel aannemen, dat het vernieuwingsproces de essentialia van het communisme nog niet heeft geraakt. De tactiek van het communisme is gewijzigd. Geweld, revolutie en dictatuur hebben plaats moeten maken voor "vreedzame" methoden, geleidelijkheid en "democratie". Er is veel veranderd aan de "image" van het communisme en in de sfeer. De uitgangspunten, de axioma's van het communisme zijn daardoor echter niet aangetast, evenmin de uiteindelijke doelstellingen.

Wie, zoals velen die aan dialoog willen doen, verzuimt op deze punten een kritisch onderzoek in te stellen, loopt het gevaar, door de schijn te worden bedrogen.

Onderwerpen van de dialoog

Zoals gezegd, wordt de term "dialoog" gebruikt ter aanduiding

van alle min of meer kritische maar welwillende bemoeiingen met het communisme, al dan niet gepaard gaande met een direct contact met communisten. De onderwerpen die daarbij aan de orde kunnen komen, zijn van zeer uiteenlopende aard, in het algemeen wel verband houdend met filosofische, ideologische, politieke, polemologische en religieuze vraagstukken. De dialoog met het communisme wordt dan ook voornamelijk gevoerd in en vanuit kringen van intellectuelen (filosofen, ideologen, sociologen, historici etc.), in politieke kringen van verschillende wereldbeschouwelijke richtingen (met name die richtingen welke het probleem oorlog/vrede een meer bijzondere aandacht geven), in kerkelijke kringen en jeugd- en studentenkringen.

Conferenties, studiedagen en cursussen, waarbij bij voorkeur ook communistische deelnemers worden betrokken, causerieën en artikelen (een enkele keer is er sprake geweest van uitwisseling van artikelen met communistische organen) vormen tot nu toe de belangrijkste bijdragen tot de dialoog.

De communisten en de dialoog (praktijk)

Algemeen

In de opstelling van de communisten tegenover hun gesprekspartners valt vooral op, dat zij een strikte reserve in acht nemen voor wat het wezenlijke van hun eigen visie betreft en slechts niet-wezenlijke zaken tot onderwerp van werkelijke discussie wensen te maken.

Voorop staat bij hen nog altijd, dat de marxistische wereldbeschouwing de enig juiste is, dat alleen deze wereldbeschouwing een adequate en allesomvattende verklaring geeft van de historische ontwikkeling en een richtlijn voor het handelen.

Die wereldbeschouwing is zelf in ontwikkeling, ontwikkelt zich met de historie mee en wordt dus dagelijks geconfronteerd met andere opvattingen over dezelfde historie. Dit geeft ook de marxisten aanleiding tot deelname aan de dialoog.

Hoewel dus de marxisten vanuit hun uitgangspunt alle andere wereldbeschouwingen en denksystemen als geheel verwerpen, zijn zij wel bereid positieve elementen uit deze systemen te bediscussiëren en eventueel aan hun eigen doeleinden dienstbaar te maken. Het meest intransigent zijn de marxisten uiteraard op het gebied van de filosofie (hoewel ook hier, met name buiten de Sowjet-Unie, pogingen worden ondernomen om tot vernieuwing te komen). Op verschillende andere

gebieden tonen zij zich echter voor het moment minder star. Zo wordt de godsdienst principieel verworpen en blijft zelfs in de Westerse CP-en, die de laatste tijd op dit punt een grote ruimhartigheid tentoonspreiden, de opvatting gelden, dat dit "onnatuurlijke verschijnsel" ooit - onder het socialisme - volledig zal verdwijnen. Voor het ogenblik wil men echter wel erkennen, dat de godsdiens een stuwende kracht bezit, die gebruikt kan worden voor de ontwikkeling van de maatschappij in progressieve zin. Hetzelfde geldt voor de politiek. De politieke monopoliegedachte leeft in het communisme nog zeer sterk en bepaalt in elk geval het denken op lange termijn. De stelling, dat op de lange duur alle politieke richtingen zich uit overtuiging in het socialisme zullen oplossen, geldt dan ook nog steeds. Voor een kortere termijn wordt echter de progressieve, moverende kracht van andere politieke partijen als nuttig erkend. Zo ziet men ook, dat hoewel de eis van de partijmatigheid van de wetenschap nog steeds staat (de wetenschap kan slechts in het goede spoor blijven door het huwelijk met de marxistische ideologie) er niettemin bereidheid bestaat, de goede dingen uit de zogenaamde niet-objectieve wetenschapsbeoefening over te nemen (sociologie, biologie, kybernetica, verschillende onderdelen van de economie - die dan echter wel een andere inhoud krijgen). Zo ontmoet men ook de gedachte, dat de cultuur die het kapitalisme nalaat, in de opbouw van het socialisme dient te worden betrokken (Lenin), waarbij echter een beperking geldt voor alle "vervalsingen en mystificaties die uit klassebelang zijn ontstaan".

Dit alles bepaalt de houding van de communisten in de dialoog. Wat zij demonstreren is een zekere openheid voor het positieve en bruikbare in andere wereldbeschouwingen en politieke richtingen, in de overtuiging, dat deze wereldbeschouwingen en politieke richtingen op den duur als geheel zullen worden opgelost. Nieuw is echter de erkenning, dat zij het voorlopig niet zonder al deze positieve krachten en motiveringen kunnen stellen.

In dit verband zijn zij bereid tot concessies. Zij oefenen zelfkritiek ten aanzien van hun vroegere houding tegenover anderen.

Met dat doel ~~verdraaien~~ zij ook de intenties van anderen. Zij adverteren bijvoorbeeld wel de encycliek "Pacem in Terris", maar zwijgen over de waarschuwingen die Rome ook na de publicatie van deze encycliek tegen het communisme heeft doen horen. Zij haken gretig in op elke uitspraak van socialistische zijde die ten gunste werkt van hun eigen politiek, zoals een uitspraak van Guy Mollet over het nut

van samenwerking met communisten en over het nut van "een zekere vorm van dictatuur van het proletariaat", maar de vijandigheid, het anti-communisme van de andere partij wordt zoveel mogelijk verdoezeld.

Overigens is het duidelijk, dat de communisten bij het verschijnsel "dialogoog" garen spinnen. In de eerste plaats vanwege het feit, dat dialogoog voet van gelijkheid veronderstelt (hetgeen dus minstens insluit: nalaten van anti-communistische propaganda en opheffen van achterstelling der communistische organisaties). Ten tweede kunnen de communisten het voordeel uitbuiten van een zekere eenheid van opvattingen tegenover Westerse verscheidenheid. In de derde plaats werkt de terminologie waarin de dialogoog gevoerd wordt voor hen gunstig, omdat velen in het Westen niet of onvoldoende gewaar zijn, dat de communisten aan een hele reeks termen een eigen inhoud geven. Voorts is het een feit, dat de niet-communistische dialogoogpartners kritiek op het communisme verzachten of geheel achterwege laten, louter om de dialogoog gaande te kunnen houden, hetgeen de communisten uiteraard goed van pas komt.

In Nederland

Deze trekken manifesteren zich ook in ons land, waar het initiatief tot het aangaan van een dialogoog vrijwel steeds uitgaat van de niet-communisten.

De belangstelling voor de dialogoog blijkt ook hier uit tal van artikelen, uitnodigingen aan communisten voor het houden van spreekbeurten, cursussen over het communisme, waarbij ook communisten gelegenheid krijgen hun visie te geven, etc.

De communisten nemen ten aanzien van deze manifestaties een positieve, zij het voorzichtige houding aan, verheugd, uiteraard, na een jarenlang isolement in bredere kring gehoor te kunnen vinden. Zij buiten de mogelijkheden van hun "nationale" en "onafhankelijke" politiek uit, om zich te laten bestempelen als een democratische partij, bereid tot samenwerking met andere partijen op een brede, progressieve basis. Op grond daarvan stellen zij het als vanzelfsprekend voor, dat zij door de andere politieke partijen op voet van gelijkheid behandeld worden (hoezeer de openbare mening hier ten aanzien van de CPN reeds veranderd is, blijkt wel uit de toekenning van zendtijd!).

Ook in ons land gelden de eerdergenoemde motieven voor een dialogoog met het communisme, waarvan de behoefte aan objectiviteit mogelijk wel de belangrijkste is, met name voorzover het de jeugd en een

aantal intellectuele kringen betreft. (In jeugdkringen speelt daarbij nog een rol de controversiële neiging om bestaande waarde-oordelen te verwerpen en zelf een positie te bepalen.) De dialoog wordt dan ook in de meest onverdachte kringen gepropageerd.

Zoals overal elders gebruiken de communisten ook hier te lande hun gesprekspartners om hen voor hun eigen karretje te spannen wanneer zij geneigd zijn de communisten welgevallige uitspraken te doen, zoals gebeurd is in het kader van de communistische campagnes tegen de MLF, tegen het Westduitse militarisme etc. Vallen uitspraken van dialoog-partners minder gunstig uit, dan worden deze eenvoudig genegeerd.

Voor de CPN vormt overigens haar dogmatische en sectarische instelling nog steeds een beletsel voor het voeren van een dialoog, terwijl zij in haar rijen bovendien nog slechts weinig figuren kan aanwijzen die capabel geacht kunnen worden op een behoorlijk niveau aan discussies deel te nemen.

Besluit

In het voorgaande zijn ten aanzien van het merkwaardige tijdsverschijnsel van de "dialoog met het communisme" enkele dubieuze trekken gesignaleerd.

Het is in de eerste plaats al een bedenkelijke zaak, dat de zgn. dialoog voor een goed deel tot ontwikkeling is gekomen op basis van een zich op niet-kritische gronden wijzigende opinie m.b.t. het communisme. Belangrijker is echter het fiet, dat deze dialoog in principe een eenzijdige affaire is van de kant van niet-communisten. De communisten exploiteren haar voor hun eigen politieke oogmerken. Voorts dient men zich te realiseren, dat de dialoog nog steeds meer om zich heengrijpt en dat daarbij steeds minder kritische figuren betrokken raken. Daarbij valt het ook op, dat de wel kritische deelnemers aan de dialoog geneigd zijn toch een minder kritische en soms demonstratief welwillende houding ten opzichte van het communisme aan te nemen, wanneer zij alleen daardoor de voortgang van de dialoog kunnen verzekeren. Het behoeft geen betoog, dat dit in bepaalde kringen verwarring kan wekken, waarbij de communisten wederom garen spinnen.

Het meest ernstige punt blijkt echter wel te zijn, dat in verschillende kringen een aanleiding tot dialoog gevonden wordt in de

veranderingen die men in de communistische beweging kan aanwijzen, veranderingen die evenwel niet de wezenlijke zaken van het marxisme en het communistische systeem blijken te raken. Een dialoog die op deze basis wordt gevoerd, heeft derhalve noodzakelijkerwijs een onwerkelijk karakter.

Het is de vraag, of degenen die vaak met de beste bedoelingen aan de dialoog met het communisme deelnemen, hieraan niet te lichtvaardig voorbijgaan.

H O O F D S T U K I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ NEDERLAND

In vele landen heeft het valse beeld postgevat dat de communistische partijen zich niet op de nationale belangen van het eigen volk baseren. Het zal veel inspanning vergen om dit valse beeld uit te wissen zonder daarbij een voetbreed van ons internationalisme te wijken.
W. Kashtan (Canadese CP) in "VVS" juli 1965.

De CPN tussen Moskou en Amsterdam

Steeds weer blijkt, dat de CPN-leiding kennelijk moeite heeft een bevredigend compromis te vinden tussen de nadruk die zij wil geven aan het nationale karakter van haar partij en de internationale verbondenheid met de communistische wereldbeweging. Het is duidelijk dat een te sterke solidariteit met andere communistische partijen en vooral met die in de socialistische landen (in het bijzonder de Sowjet Unie), de huidige presentatie van de CPN als nationale, Nederlandse partij, afbreuk doet. Anderzijds zijn het toch vooral de macht, het beleid en het aanzien van een land als de Sowjet Unie, die de CPN in Nederland de laatste tijd meer in de belangstelling plaatsen.

Chroestsjow als zondebok

Mede door Paul de Groot's persoonlijke afkeer van de, z.i. overdreven manier waarop Chroestsjow de destalinisatie doorvoerde, heeft de CPN sinds begin vorig jaar haar nationaal karakter voornamelijk getaleerd door een zekere verwijdering te scheppen tussen de Nederlandse CP en de Sowjet-Unie. Dit gebeurde door middel van een vrij scherpe kritiek op bepaalde toestanden en gebeurtenissen in de Sowjet-Unie, waarbij - na diens aftreden - Chroestsjow als de hoofdschuldige werd gebrandmerkt.

Hoewel de CPN-leiding thans ook van plan schijnt haar nationale instelling te tonen door zich daadwerkelijk meer te richten op de binnenlandse belangen van het Nederlandse volk (zie elders in dit MO), schijnt zij nog altijd de meest munt te willen slaan uit een kritische houding t.o.v. de Sowjet-Unie.

Zo bracht "De Waarheid" begin september j.l., onder de triomfantelijke kop "Critiek op Chroestsjow nu gepubliceerd", verslag uit

van een in Moskou verschenen rapport over de in maart van dit jaar gehouden zitting van het Centraal Comité der CPSU. Tijdens deze zitting, waarop voornamelijk landbouwvraagstukken werden besproken, was door verschillende CPSU-functionarissen ook kritiek uitgebracht op ex-premier Chroestsjow, die verantwoordelijk gesteld werd voor ernstige fouten in de agrarische planning. Kenmerkend voor de intenties van de CPN-leiding was, dat niet de belangrijke landbouwhervormingen, maar de kritische uitlatingen t.a.v. Chroestsjow als hoofdschotel werden opgediend.

"De Waarheid" vermeldde daarbij, dat Russische critici Chroestsjow hadden beschuldigd van subjectivisme, d.i. het doordrijven van persoonlijke inzichten die, omdat ze - naar later in de praktijk blijkt - mislukkingen opleveren, ingaan "tegen de objectieve ontwikkelingen in de realiteit".

Deze beschuldiging gaat de CPN-leiding kennelijk niet ver genoeg. In de artikelen, die "De Waarheid" heeft gewijd aan de zitting van het Centraal Comité der CPSU eind september j.l. - waarin vraagstukken met betrekking tot de industrie werden besproken - wordt dan ook gesteld, dat de in die zitting voorgestelde hervormingen gezien moeten worden als "een poging om af te rekenen met de revisionistische praktijken uit de periode van Chroestsjow". (Revisionisme is het aanbrengen van fundamentele wijzigingen in het marxisme-leninisme.) Deze voorstelling van zaken in "De Waarheid" houdt een ideologische kritiek in die, over het hoofd van Chroestsjow heen, gericht is tegen de huidige machthebbers in de Sowjet-Unie. Immers, de leiding van de CPSU voelt er kennelijk niets voor Chroestsjow te beschuldigen van de onvergeeflijke zonde van het revisionisme - dus van ideologische afwijkingen - maar beticht hem slechts van de nog wel vergeeflijke fout van het subjectivisme.

Geschiedvervalsing in de Sowjet-Unie

Opvallend is, dat "De Waarheid" overigens zelden (en dan nog vrij vaag) rechtstreeks eigen kritiek op de Sowjet-Unie brengt. Blijkbaar wil de CPN-leiding toch ook wel de indruk vermijden (tegenover haar eigen aanhang en tegenover de andere CP'en) dat er tussen de Nederlandse CP enerzijds en de CPSU anderzijds openlijk een slechte verhouding bestaat. Indien zich echter de mogelijkheid voordoet om kritiek op toestanden in de Sowjet-Unie te publiceren uit buitenlandse communistische bron (ook uit de "Prawda" zelf), dan sluit het

CPN-dagblad zich daar met grote instemming bij aan. Het schroomt daarbij niet om onvolledig te citeren en steelsgewijs eigen commentaar in te lassen teneinde de kritische tendens te versterken. Een voorbeeld hiervan is de berichtgeving over de kritische beschouwing, die de Franse communist Cathala enige maanden geleden publiceerde in het literaire tijdschrift "Les Lettres Françaises", over de manier waarop Sowjet-critici een boek van zijn partijgenoot Garaudy ("Realisme zonder grenzen") hadden beoordeeld. Voorbijgaand aan de positieve conclusies van Cathala, stelde "De Waarheid" in haar editie van 7 oktober j.l. kritisch vast, dat er na de val van Chroestsjow blijkbaar nog niets wezenlijks op het gebied van de officiële kunstopvattingen in de Sowjet-Unie was veranderd. Het CPN-blad signaleerde - voor rekening van Cathala - bij een aantal Sowjet-critici "een houding van eigengereide betweterij". Deze houding - aldus "De Waarheid" - komt men wel meer tegen in Sowjet-publicaties, zodra een communist in een ander land, "die vindt dat deze critici niet het patent hebben op de marxistische opvatting over alles en nog wat", een kritisch geluid laat horen of een eigen kijk op bepaalde vraagstukken heeft. Met deze opmerking doelde de CPN-krant ongetwijfeld mede op de kritische kanttekeningen in een recent uitgegeven Sowjet-Russisch leerboek, bij enkele uit "De Waarheid" geciteerde uitlatingen van Paul de Groot over de geschiedenis van de Komintern. Het "Algemeen Handelsblad" dat medio oktober j.l. dit feit eveneens constateerde in een artikelje getiteld "Vervreemding tussen de CPN en Moskou", raakte de Nederlandse CP hiermee duidelijk op een gevoelig plek. In een giftig commentaar werd in "De Waarheid" van 18 oktober j.l. door hoofdredacteur Joop Wolff betoogd, dat het bewuste leerboek geschreven was ten tijde van Chroestsjow(!) en het kenmerk droeg "van de bij sommige historici in de Sowjet-Unie gebruikelijke methode om de geschiedenis te verdraaien ten gunste van bepaalde aan de macht zijnde personen en ten koste van de wetenschappelijke eerlijkheid". Als om deze, zeker voor een Nederlandse communist verbazingwekkende uitspraak te schragen (de CPN heeft wat dit betreft nogal wat boter op het hoofd), citeerde "De Waarheid" de daaropvolgende dag een artikel uit de "Prawda" waarin een dergelijke onwetenschappelijke geschiedschrijving zelfkritisch werd gehekelde.

Schouderklopje voor de CPN

Bovenstaande voorbeelden geven een indruk van het feit dat de CPN zich sterk afzet tegen Moskou in haar poging om nu eindelijk eens Amsterdam te bereiken. Tezelfdertijd echter tracht zij, ook al uit

politieke noodzaak - zoals eerder betoogd - haar verbondenheid met de communistische wereldbeweging (en dus ook met Moskou) tenminste formeel en vooral ten eigen bate te handhaven. Waarschuwingen van vooraanstaande CPSU-leiders tegen het gevaar van "het Westduitse militarisme", worden nadrukkelijk in "De Waarheid" vermeld. Het "Westduitse gevaar" is immers een belangrijk punt in de CPN-politiek! In dit kader kan ook de met veel propaganda door Pegasus uitgegeven brochure "Revanchisme en Raketten" van de Pool Kowalewski genoemd worden, waarin het streven naar atoombewapening door West-Duitsland aan de kaak wordt gesteld.

Op 18 oktober j.l. publiceerde het CPN-dagblad - zonder eigen commentaar - een samenvatting van een belangwekkend "Prawda"-artikel over het optreden van de communistische partijen in de "kapitalistische landen". De "Prawda" onderstreepte in deze beschouwing de betekenis van de nationale taken van deze CP'en, maar tevens het belang van de internationale solidariteit. "De Waarheid" distilleerde uit dit "Prawda"-artikel een schouderklopje voor de CPN met het citaat over "het aanzienlijk boven de getalsterkte uitgaande politiek gewicht van de kleine CP'en in de ontwikkelde kapitalistische landen".

Houding van de CPSU tegenover de CPN

Hoe staat nu de CPSU tegenover deze voor haar natuurlijk niet zo heel veel betekenende, maar gezien tegen de achtergrond van het conflict Moskou-Peking toch niet onbelangrijke rebelse houding van de CPN?

Aangenomen kan worden dat de Russen zich momenteel bijzonder geërgerd voelen door de kritiek van de Nederlandse CP. Deze ergernis uit zich o.a. in een negering van de CPN in de Russische pers. Het bovenvermeld "Prawda"-artikel, over de communistische partijen in de "kapitalistische landen", noemt bijvoorbeeld een aantal partijen bij name wegens hun verdiensten in de strijd tegen het nationaal-socialisme en het kolonialisme, maar rept daarbij niet over de CPN.

Tekenend is ook dat er, dit jaar voor het eerst, in de "Prawda" geen verslag is verschenen van het "Waarheidfestival", ondanks het feit dat de CPN-krant haar 25-jarig bestaan vierde en deze feestelijkheid veel publiek trok. Wel zond de CPSU een felicitatie-boodschap, maar deze was "over de hoofden van de CPN-bestuurders" gericht tot de lezers van "De Waarheid" en de Nederlandse arbeidersklasse. Zo werd dit althans in leidende kringen van de CPN aangevoeld.

Ondanks hun ergernis zullen de Russen zich er toch wel voor hoeden om de CPN door "vergeldingsmaatregelen" van zich af te stoten, aangezien in dat geval het gevaar bestaat dat de Nederlandse partij meer in Chinees vaarwater gaat koersen. Het lijkt dan ook waarschijnlijk, dat de CPSU zal trachten om in de komende tijd de banden met de CPN zo vast mogelijk te houden, in de hoop dat de leiding van de Nederlandse CP spoedig zal overgaan in handen van een man die Moskou welgezinder is dan Paul de Groot.

Tevens is het niet onmogelijk dat de Russen inmiddels hun belangstelling mede zullen gaan richten op links-socialistische kringen (SWP, PSP e.d.) buiten de CPN, teneinde laatstgenoemde partij onder druk te zetten en een bredere ingang te vinden tot het Nederlandse volk.

Herdenking oktoberrevolutie

Bijzonder illustratief tenslotte voor het schipperen van de CPN tussen Moskou en Amsterdam is de recente gang van zaken rond de 48ste herdenking van de Russische oktober-revolutie. In de radiouitzending van de CPN op 30 oktober j.l., wijdde spreker Joop Wolff vele welgekozen woorden aan deze "bron van inspiratie voor de arbeidersklasse". Daartegenover staat het besluit van de CPN-leiding om - brekend met een jarenlange gewoonte - de oktober-revolutie dit jaar niet openlijk op grootse wijze te vieren (vorig jaar waren er in het Amsterdamse Tuschinkitheater ruim 1200 belangstellenden!), maar integendeel te volstaan met een sobere, besloten herdenking in partijgebouw "Felix Meritis". Dit om ook maar de schijn te vermijden dat de CPN zich nog altijd zou oriënteren op de Sowjet-Unie.

Of de meerderheid der Nederlandse communisten, die zich al wéér een dierbare traditie ziet ontvallen, veel begrip zal tonen voor dit besluit van haar partijleiding, mag met reden worden betwijfeld.

Dat de Russen zich opnieuw pijnlijk getroffen voelen, behoeft uiteraard geen nader commentaar.

CPN en de verkiezingen van 1966

Verkiezingsconferentie

De verkiezingsconferentie, die de CPN op 23 oktober in "Marcanti" te Amsterdam organiseerde, vormde de officiële inleiding van de electorale campagne die, zoals een van de spandoeken in de zaal

aangaf, in 1966 moet resulteren in "meer communisten in staten en raden".

Partijsecretaris Hoekstra gaf in zijn inleiding tijdens de conferentie aan, dat het "Leitmotiv" van de verkiezingscampagne zal zijn: strijd tegen de grote monopolies. Zij immers ondermijnen, gesteund door de inflatie, niet alleen voortdurend en in toenemende mate de bestaansgrond van de loontrekkenden, maar vooral ook die der boeren, middenstanders, kleine spaarders en bejaarden. Is het de arbeiders nog mogelijk zich door loonstrijd tegen de inflatie te verweren, de andere groepen hebben het moeilijker en slechts door eenheid van actie met de arbeidersbeweging zullen zij met vrucht tegen deze ontwikkeling kunnen optreden, aldus Hoekstra. De geschiedenis heeft geleerd, zo had partijvoorzitter De Groot al eerder opgemerkt, dat deze middengroepen anders ten prooi kunnen vallen aan extremistische groeperingen (waarmee hij doelde op VVD en Boerenpartij) en zelfs tot het fascisme kunnen komen.

Dat deze onverwachte steun aan de zgn. middengroepen enig wantrouwen zou kunnen opwekken, werd ook door Wessel Hartog onderkend, toen deze tijdens zijn rede nadrukkelijk verzekerde, dat de CPN de middenstand, zowel in de huidige maatschappij als bij de opbouw van het socialisme, onmisbaar acht. Hij wees daarbij op de socialistische landen, waar de afwijzende houding ten opzichte van deze groepen tot stagnatie in de economische ontwikkeling had geleid, met name in het distributie-systeem.

Sprekend over het CPN-optreden in gemeenteraden en Provinciale Staten, kondigde Hoekstra een nieuwe aanpak van dit werk aan. De CPN-leiding wil niet meer, als voorheen, het optreden in deze lichamen bepaald zien door de nationale en internationale politiek, maar daarentegen volstreekte prioriteit toekennen aan concrete, plaatselijke belangen. "In het verleden hebben wij ons vaak beperkt tot algemeenheden; voortaan zal ons optreden er op gericht zijn voor de plaatselijke bevolking het maximum te bereiken" aldus Hoekstra.

'De Waarheid' was al op deze meer praktische aanpak vooruitgelopen, door een tweetal artikelenreeksen te beginnen waarin, aan de hand van frappante voorbeelden, de luchtverontreiniging en de woningnood worden behandeld.

CPN contra het PSP-standpunt inzake de goedkeuringswet

Het ligt voor de hand dat, naast de VVD en de Boerenpartij,

vooral ook de PSP het in de communistische berichtgeving de komende maanden in hevige mate zal moeten ontgelden. Dit blijkt o.m. uit een nabeschouwing in "De Waarheid" over het begin oktober gehouden PSP-congres. Naast het al eerder gesignaleerde verwijt, dat de PSP een beginselloze partij is, die niet op wil komen voor de belangen van de arbeidersklasse, wordt in deze terugblik het republikeinse standpunt van de PSP inzake de goedkeuringswet nadrukkelijk bekritiseerd. Het partijdagblad beschuldigt de PSP-leiders dat "hun handelen niet wordt bepaald door de belangen van de werkers en de democratie, maar door de jacht op stemmen". "De Waarheid" vindt het onzinnig om zonder meer de republiek boven de monarchie te verkiezen - "waarom zou de Westduitse Bondsrepubliek beter zijn dan de staatsvorm in ons land" - en is bovendien van mening dat door dit alles de aandacht van werkelijk belangrijke zaken, als het optreden van de monopolies, wordt afgeleid.

Wat er, volgens de CPN, dan wel moet gebeuren, bracht Marcus Bakker nog eens tot uitdrukking, toen hij in de Tweede Kamer een overhaaste behandeling van de goedkeuringswet van de hand wees en aandrang op uitstel tot na de verkiezingen. In die periode zou dan bezien kunnen worden of Prinses Margriet voor troonsopvolging in aanmerking kan komen.

Na alles wat er in "De Waarheid" over "de kwestie Von Amsberg" is geschreven, bestaat er overigens geen aanleiding te veronderstellen dat de CPN met de goedkeuringswet zal instemmen.

Verwachtingen

Of de CPN erin zal slagen bij de verkiezingen van 1966 in gemeenteraden en Provinciale Staten vooruitgang te boeken, hangt voor een belangrijk deel af van internationale factoren, zoals het afnemen van het anti-communisme onder invloed o.m. van de politiek van vreedzame coëxistentie zoals deze door de USSR wordt bedreven. In hoeverre de door de CPN alom verkondigde autonome opstelling gewicht in de schaal legt, is moeilijk uit te maken. Een feit is dat de CPN-activiteiten en manifestaties in toenemende mate de aandacht trekken van de "burgerlijke" pers. Zo wijdde een Haags dagblad een redactioneel commentaar aan de verkiezingsconferentie - opmerkelijk fenomeen, dat enkele jaren geleden ondenkbaar zou zijn geweest - waarin in lovende bewoordingen werd gesproken over de communistische parlementariërs ("in technische zin vaak goede kamerleden") en tevens de aangekondigde nieuwe aanpak van het CPN-werk in gemeenteraden en Provinciale Staten werd toegejuicht.

Illustratief voor de veranderende houding ten opzichte van het (Nederlandse) communisme, is ook het uitgebreide interview dat het weekblad "Haagse Post" aan Henk Hoekstra wijdde.

Wellicht beoogt de CPN ook goodwill te putten uit haar houding inzake het huwelijk tussen prinses Beatrix en de heer Von Amsberg. Het zal de buitenstaander (en menig CPN-er) immers verbaasd hebben, dat in het CPN-standpunt republikeinse geluiden niet voorkwamen. De CPN kreeg integendeel een welhaast "burgerlijk" aanzien door het vermanend aandringen op rustig overleg en het afwijzen van elke overhaasting.

Er bestaat voorlopig echter geen aanleiding om de CPN-houding in deze, evenals haar lonken naar de middengroepen, anders dan onder het hoofdstuk "tactiek" te plaatsen, waarbij de verkiezingen van 1966 de inspirerende factor zullen zijn.

Uit het in "De Waarheid" van 29 oktober gepubliceerde anti-monopolie program, dat in hoofdzaken identiek is aan het op de verkiezingsconferentie besprokene, blijkt voorts dat de CPN haar inspanningen wil blijven richten op de totstandkoming van "een regering van de arbeidersbeweging op brede progressieve basis", insamenwerking vooral met de PvdA. De door de CPN zo verwenste politiek van het Kabinet Cals wordt echter mede bepaald door PvdA-ministers, waardoor de CPN in een wat dualistische positie verkeert. Het is te verwachten dat de CPN de komende maanden zal willen laveren tussen voortdurende, felle en onge-nuanceerde, kritiek op het KVP-aandeel in het huidige beleid (de loonpolitiek van minister Veldkamp, het woningbouwbeleid van minister Bogaers) en incidentele kritiek op dat van de PvdA.

Overlijden van twee veteranen

Gedurende de afgelopen twee maanden zijn kort na elkaar een tweetal veteranen uit de communistische beweging overleden. Beiden hadden hun sporen daarin verdiend. De ene, Gerrit Blom, een trouwe volgeling; de andere, Daan Goulooze, sedert jaren een verklaarde tegenstander van Paul de Groot.

Gerrit Blom was met zijn vrouw op vakantie in Roemenië en overleed aldaar ten gevolge van een auto-ongeluk in de nacht van 16 op 17 oktober. Zijn echtgenote, die bij dit ongeluk werd gewond, werd enkele dagen nadien per vliegtuig naar Nederland vervoerd en vervolgens naar een ziekenhuis overgebracht. Het stoffelijk overschot van Blom is in Roemenië gecremeerd.

Blom was een zoon van een kleine zelfstandige. Hij was aanvankelijk

bakkersleerling, heeft vervolgens enige tijd bij de gemeente Amsterdam gewerkt en was voorts jarenlang werkloos. Voor de oorlog was hij al vrijgestelde van de partij, waarvan hij in 1931, waarschijnlijk mede als gevolg van zijn werkloosheid, lid geworden was.

Tijdens de oorlog werd Blom (communist van joodse origine) betrekkelijk snel uitgeschakeld. Hij werd in februari 1941 bij een razzia gearresteerd en overgebracht naar Buchenwald. Na vrij korte tijd was hij weer terug in ons land, daar hij als een der topfiguren van de CPN in Nederland terecht moest staan in het zgn "proces der 22" (augustus/september 1941). Dit proces werd gevoerd tegen 22 kaderleden van de CPN en hield verband met hun optreden na de februari-staking en met hun politieke activiteit nadat de oorlog tussen Duitsland en de Sowjet-Unie was uitgebroken. Blom werd tot 6 jaar tuchthuisstraf veroordeeld. Toen hij in 1945 terugkeerde, bleken zowel zijn ouders, broers en zuster, alsook zijn eerste vrouw en beide kinderen slachtoffer te zijn geworden van de anti-joodse maatregelen.

Hoewel zijn gezondheid danig was ondermijnd, hervatte Blom weer spoedig zijn activiteiten ten behoeve van de communistische zaak. Hij speelde jarenlang een vooraanstaande rol in de communistische organisatie "Verenigd Verzet 1940-1945" en was geruime tijd lid van het bestuur van de internationale communistische verzetsorganisatie "Fédération International des Résistants" (FIR). In 1963 verkreeg hij van de Oostduitse anti-fascistische organisatie ANTIFA de "Medaille voor strijders tegen het Fascisme".

Als vertrouweling van Paul de Groot was hij, zowel vóór als na de oorlog, jarenlang belast met de taak de eenheid van de arbeidersklasse te bevorderen. Veel van zijn werkzaamheden hiervoor waren van geheime en conspiratieve aard.

De laatste jaren bekleedde Blom, eerst als secretaris, later als voorzitter, vooraanstaande posten in het belangrijke Amsterdamse district van de CPN, hoewel hij de daarvoor vereiste geschiktheid niet bezat. Blom was een dynamisch en inventief man, maar had onvoldoende leiderskwaliteiten. Door zijn karaktereigenschappen had hij in de partij een groot aantal vijanden. Met name zijn bijna slaafse onderdanigheid aan Paul de Groot en het vaak egocentrische in zijn optreden hebben velen doorzien. Blom werd 56 jaar oud.

Was Blom een trouw paladijn van Paul de Groot, de intelligente Daan Goulooze was daar de man niet naar. Als oudste zoon van een

metaalarbeider groeide hij op in bescheiden omstandigheden. Hij leerde het timmermansvak en ontwikkelde zich verder door veel te lezen. In 1930 besloot de partijleiding Goulooze, die in 1925 lid van de partij geworden was, te benoemen tot directeur van Pegasus.

De betekenis van Goulooze is evenwel niet zozeer gelegen in zijn werk voor de partijboekhandel Pegasus, maar in zijn werk op inlichtingengebied, waarbij hij in 1936 betrokken raakte. Omstreeks 1937 werd Goulooze door de Russen aangezocht om de leiding op zich te nemen van een illegale zendgroep, die de verbinding met Moskou in oorlogsomstandigheden in stand zou moeten houden. Goulooze slaagde erin een zendgroep op te bouwen, die tot juli 1943 heeft gefunctioneerd. Sedert november 1940 leidde Goulooze een illegaal bestaan. Bij de Duitse inlichtingendienst, die Goulooze op de hielen zat, stond de Russische organisatie, waarvan de zendgroep van Goulooze deel uitmaakte, bekend onder de naam "Die Rote Kapelle".

Toen Goulooze in november 1943 werd gearresteerd, liet hij zich zogenaamd overhalen met zenden door te gaan. De Duitsers hoopten namelijk, in navolging van hun tegen Groot Brittannië gerichte "England Spiel", te komen tot een "Rusland Spiel". Dit mislukte, doordat Goulooze erin slaagde zijn "Russische" opdrachtgevers ervan in kennis te stellen dat zijn zendgroep was opgerold. Na enkele jaren gevangenschap is hij als een gebroken man teruggekeerd.

Een sluimerende controverse met Paul de Groot uit de dertiger jaren, kwam na de oorlog weer aan de oppervlakte toen Goulooze voor een meer "open" communisme pleitte en, evenals andere communisten die aan het verzet hadden meegedaan, zijn misnoegen over de laffe houding van Paul de Groot tijdens de bezetting niet onder stoelen of banken stak.

Door een ernstige hartkwaal gehandicapt, moest Goulooze het manoeuvreer van de Groot met de CPN met leede ogen aanzien. Nauwgezet volgde hij het optreden van Paul de Groot en bij herhaling gaf hij blijk zich bezorgd te maken over de ontwikkeling in de partij. Hij bleek echter niet te vermurwen zijn kennis aan te wenden om de CPN-leiding - en met name Paul de Groot - onder druk te zetten. Hij liet dit na uit vrees de partij er schade mee te berokkenen. In de ogen van de CPN compromitteerde hij zich echter toch door nu en dan contact te onderhouden met vooraanstaande figuren uit de SWP. Ook verdacht de partij hem ervan nog zekere relaties met de Russen te onderhouden.

Dank zij zijn goede relaties, had Goulooze zich financieel onafhankelijk van de partij kunnen maken. Zo was hij enige jaren directeur van de boekhandel en uitgeverij "Republiek der Letteren" en werkte hij, nadat deze boekhandel was opgeheven, op een handelskantoor van vrienden van hem. De laatste jaren nauwelijks tot werken in staat, kon hij komen en gaan wanneer hij wilde. Na in 1951 al eens op straat door een hartaanval te zijn getroffen, overkwam hem ditzelfde op 10 september l.l., en toen met dodelijke afloop. Daniël Goulooze is 64 jaar geworden.

H O O F D S T U K I I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE HULPORGANISATIES

Doorwerking CPN-lijn in de nevenorganisaties

Zoals o.m. in MO no. 7/8 werd opgemerkt, beweegt de communistische Nederlandse Vredesraad (NVR) zich in het voetspoor van de CPN, als van NVR-zijde wordt gesteld dat de WVR zich minder met het nationale beleid van de landelijke vredesraden moet inlaten en dat deze raden autonoom, uitgaande van de situatie in eigen land, hun politieke gedragspatroon moeten kunnen bepalen.

De laatste tijd werden aanwijzingen ontvangen, dat ook in de hoek van de Nederlandse Vrouwenbeweging (NVB), eveneens een nevenorganisatie van de CPN, de autonomie-gedachte meer naar voren komt.

Zo zou de NVB-leiding recentelijk het besluit hebben genomen niet in te gaan op een uitnodiging van de Internationale Democratische Vrouwenfederatie (IDVF) - de internationale frontorganisatie waarbij de NVB is aangesloten -, om een delegatie te zenden naar een internationale bijeenkomst ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan van deze organisatie.

De NVB zou dit feit - in de loop van november - wel willen herdenken, maar dan in nationaal verband, met als centraal thema het door de Nederlandse communisten algemeen als dreigend beschouwde "Westduitse gevaar".

Reeds eerder werden aanwijzingen ontvangen, dat de NVB-leiding in het geheel niet te spreken is over het beleid van de IDVF. Deze organisatie zou teveel beslissingen nemen over de hoofden der aangesloten organisaties (lees: de NVB) heen.

Mevrouw Minnaert-Coelingh naar Indonesië

In de loop van oktober reisde de communistisch georiënteerde mevrouw M.B. Minnaert-Coelingh, ^{en} als zodanig belast met het contact met het buitenland, naar Djakarta, ter bijwoning van de aldaar van 17-22 oktober gehouden "internationale conferentie tegen vreemde militaire bases".

Voor de oorsprong van het initiatief tot het houden van deze conferentie moet men teruggaan tot de in augustus 1964 te Tokio gehouden 10e wereldconferentie tegen A- en H-bommen, als gebruikelijk

NVR-
estuurs-
id,

georganiseerd door de Japanse Raad tegen A- en H-bommen. Daar werd besloten in november 1964 over de gehele wereld actie te gaan voeren tegen atoomoorlog en militaire bases. Daarop volgde in januari 1965, op voorstel van een Nationaal Comité tegen militaire bases in Indonesië de vorming van een soortgelijk internationaal comité, in april gevolgd door het voorstel van de voorzitter van de Indonesische journalistenvereniging (tevens hoofdredacteur van een op Peking georiënteerd dagblad) een internationale conferentie over dit onderwerp te houden.

De politieke gebeurtenissen in Indonesië noopten de organisatoren de conferentie, die op 10 oktober had moeten beginnen, een week uit te stellen.

Typisch is, dat mevrouw Minnaert-Coelingh weliswaar namens de NVR naar Djakarta heet te zijn gegaan, doch dat naar buiten, noch in de ~~NVR~~ noch in de CPN-pers, aan haar reis bekendheid is gegeven.

Aangenomen mag worden, dat de CPN-leiding en haar vertegenwoordiger in het NVR-bestuur, Gerard Maas, wèl in het besluit tot het bezoek aan Indonesië zijn gekend.

De reis ligt trouwens geheel in de lijn van de politiek van Paul de Groot, die, getuige bijvoorbeeld zijn rede van 18 juli 1963 en het interview met Njoto (2e vice-voorzitter van de PKI) in oktober 1964, zijn sympathie voor de PKI en de "progressieve" stromingen in Indonesië, ook al uit tactische overwegingen, niet onder stoelen of banken steekt.

Mutaties in de ANJV-leiding

Blijkens een publicatie in het oktober-nummer van het periodiek "Jeugd" van het Algemeen Nederlands Jeugdverbond (ANJV), heeft deze organisatie sinds kort een nieuwe secretaris, Dik de Boef. Deze komt in de plaats van Lenie Schmidt-Haks, die wegens gezinsuitbreiding als zodanig is afgetreden, doch wel lid van het hoofdbestuur blijft. De Boef volgde in 1962 gedurende bijna een jaar een politieke scholing in de DDR. Als secretaris van het ANJV zal hij o.m. aandacht moeten schenken aan de instructie.

Jan de BOO, voorzitter van het Amsterdamse ANJV-district (het grootste in het land), trad begin september j.l. als zodanig af. Hij werd vrijgesteld van de CPN. De Boe werd opgevolgd door Han(nie) de Leeuw, die evenals zijn voorganger deel zal uitmaken van het landelijk

secretariaat van het ANJV. Zowel de Boef als de Leeuw zijn sinds eind 1960 lid van het ANJV-hoofdbestuur.

Het is welhaast onvermijdelijk, dat een organisatie als het ANJV, die steeds fungeert als requisitie-reservoir voor CPN-kader, daardoor van tijd tot tijd zelf voor organisatorische moeilijkheden komt te staan. Wellicht zal dit zelfs in toenemende mate het geval zijn, omdat de werfkracht van de communistische jeugdorganisaties nu eenmaal veel te wensen overlaat.

Het is dan ook niet verwonderlijk, dat besprekingen over het organisatiewerk van het verbond een regelmatig terugkerend punt op de vergaderagenda van het ANJV is. Ook op de agenda van de nationale conferentie, welke het communistisch jongerenverbond op 23 en 24 oktober te Amersfoort zou organiseren, doch om technische redenen intussen naar een later tijdstip is verschoven, prijkte dit punt.

Verzetsbeweging

Verenigd Verzet 1940-1945 heeft het verlies te betreuren van zijn vroegere secretaris Gerrit Blom (zie ook hoofdstuk II), die sinds 1956 een belangrijke rol speelde in de communistische verzetsorganisatie. Toen bleek, dat Verenigd Verzet als verzetsorganisatie steeds meer aan betekenis verloor, verlegde hij het zwaartepunt van het werk naar de door Verenigd Verzet geleide concentratiekampcomité's. Vooral met het Nederlands Auschwitz Comité (NAC) en met het Protestcomité Vrijlating Oorlogsmisdadigers (PVO, mantelcomité van het NAC) bereikte hij belangrijke resultaten.

Blom droeg het secretariaat van Verenigd Verzet, dat hij sinds 1959 had vervuld, in de zomer van 1964 over aan Simon Korper, omdat hijzelf te zeer in beslag werd genomen door zijn werk in het secretariaat van het CPN-district Amsterdam. Korper, die evenals Blom reeds voor de oorlog lid van de partij werd, verrichtte zijn werk onder toezicht van Gerrit Blom, die zelf lid bleef van het dagelijks bestuur. Thans zal de CPN-leiding moeten beslissen, of Korper in staat kan worden geacht het werk van de verzetsorganisatie en het leiding geven aan de concentratiekampcomité's zelfstandig voort te zetten.

Actie tegen Claus von Amsberg

Verenigd Verzet 1940-1945 heeft zich in de afgelopen maanden onthouden van het leveren van commentaar op het aanstaande huwelijk van Prinses Beatrix met de heer Von Amsberg. De verzetsorganisatie

volgde daarbij de aanwijzingen van de CPN-leiding, die in juni van dit jaar bepaalde dat de partij voorshands een afwachtende houding zou aannemen, aandacht zou besteden aan de persoon van de heer Von Amsberg en de reacties in het land nauwkeurig zou volgen. Partij noch mantelorganisaties mochten "koploper" worden bij enigerlei actie tegen het Koningshuis.

De enige uitzondering op het ontbreken van commentaar op het huwelijk van de zijde van Verenigd Verzet vormde de korte verklaring, die medio juni werd afgelegd door Joseph Slagter, voorzitter van het Nederlands Auschwitz Comité, waarin deze stelde dat er voor het NAC voorlopig althans geen aanleiding was zich hiermee te bemoeien (zie vorig MO).

Het stilzwijgen van Verenigd Verzet is thans doorbroken door een verklaring van het hoofdbestuur, die is opgenomen in het oktobernummer van het verenigingsorgaan "De Stem van het Verzet". Het hoofdbestuur van Verenigd Verzet keurt hierin het huwelijk van Prinses Beatrix met de heer Von Amsberg af en betuigt zijn instemming met de petitionnementsactie van het Comité "Verzoekschrift Staten-Generaal".

Het humoristische van het geval is, dat Verenigd Verzet hiermee toch nog op het verkeerde spoor is gekomen. Medio oktober - "De Stem van het Verzet" was toen al van de persen gekomen - deed de CPN-leiding namelijk de richtlijn uitgaan, dat volstrekt niet mocht worden getekend op c.q. gewerkt met de handtekeningenlijsten van het genoemde comité!

Blijkbaar had Verenigd Verzet dus toch nog niet lang genoeg gewacht!

H O O F D S T U K I V

ANDERE GROEPERINGEN

Jongerencomité Vietnam

De activiteiten in Nederland tegen het Amerikaanse optreden in Vietnam, duren voort. Vooral het sinds 25 september 1965 in Amsterdam bestaande "Jongerencomité voor vrede en zelfstandigheid voor Vietnam", waarin vertegenwoordigers van vijftien, zowel communistische als niet-communistische, jeugd- en studentenorganisaties samenwerken, is actief (zie ook MO 9 -1965, pag. 21 en 22).

Na de "picket-line" voor het Amerikaanse consulaat-generaal in de hoofdstad en de - nog niet beëindigde - inzamelingsactie voor medicamenten, worden thans voorbereidingen getroffen voor het organiseren van een estafette naar Den Haag. Vanuit verschillende gemeenten, waaronder Amsterdam, wil men op zaterdag 13 november a.s. met bussen en estafette-lopers naar de hoofdstad komen om daar om drie uur 's-middags te demonstreren. Door middel van deze demonstratie wil het comité zijn standpunt in ruimere kring kenbaar maken.

Inmiddels werd volgens persberichten ook in Haarlem een Vietnamcomité gevormd. Zes jongerenorganisaties, waaronder de plaatselijke afdeling van het Algemeen Nederland Jeugdverbond (ANJV) en die van de Federatie van Jongerengroepen in de PvdA (FJG), zouden er in vertegenwoordigd zijn. Het is niet onmogelijk dat meer van deze plaatselijke comité's gevormd zullen worden, die o.m. goede diensten kunnen verlenen voor de te organiseren estafette.

Een der deelnemende organisaties in het Jongerencomité Vietnam, de federatie Amsterdam van de FJG, heeft het inmiddels af laten weten. Half oktober trokken deze Amsterdamse jongeren zich uit het comité terug. Op een ledenvergadering van de organisatie waar het bestuursbeleid inzake de deelneming aan de activiteiten van het Vietnamcomité aan de orde kwam, staakten tot tweemaal toe de stemmen. Het bestuur besloot daarop af te treden. Dit had tot gevolg dat de medewerking aan het comité werd stopgezet.

Aan deze beslissing ging een verklaring van het landelijk bestuur van de FJG vooraf. Eind september j.l. deelde de landelijk secretaris P.J.Knollema namelijk mede, dat de landelijke federatie het

optreden van Amsterdam afkeurde. Het bestuur was van mening, dat inzake Vietnam niet kon worden samengewerkt met jongerenorganisaties die uitgesproken communistisch zijn, aangezien zij in deze kwestie te duidelijk "partij" zijn.

Vietnam-"teach-ins"

Al enige maanden leefde in studentenkringen h.t.l. het plan om naar Amerikaans voorbeeld een zgn. teach-in over Vietnam te organiseren.

Deze nieuwe vorm van informatie- en opinie-uitwisseling inzake actuele politieke vraagstukken ontstond enige tijd geleden in de Verenigde Staten. In het begin belegde men alleen "teach-ins" over binnenlandse politieke kwesties. Later werden ook buitenlandse problemen aan de orde gesteld, zoals het Amerikaanse optreden in Vietnam. Een van de bekendste bijeenkomsten op dit gebied was de "teach-in" van de Universiteit van Californië op 21 en 22 mei j.l., waaraan 20 - 30.000 personen zouden hebben deelgenomen.

Het is niet geheel duidelijk wie of welke organisatie het eerst op de gedachte is gekomen ook in Nederland "teach-ins" te organiseren. Mogelijk is het plan afkomstig van politiek links-extreme figuren, die lid zijn van de Studentenvakbeweging (SVB).

De plannen namen in de loop van september j.l. vaste vormen aan: "teach-ins" zouden worden gehouden in Amsterdam, Leiden en Utrecht. In Amsterdam en in Leiden vonden de "teach-ins" plaats in de avond en nacht van 29 oktober j.l., in Utrecht op 27 oktober.

De "teach-in" in Leiden droeg volgens persberichten zo nu en dan het karakter van een PSP-bijeenkomst. Leden van die partij waren daar actief in het uitdelen van propagandamateriaal. Op de bijeenkomst in Amsterdam werd o.m. het woord gevoerd door de CPN-partijbestuurder Gerard Maas.

Trotskistisch commentaar op P.v.d.A.-verklaring inzake Vietnam

In een redactioneel artikel in het Trotskistische georiënteerde periodiek "Links" van 23 oktober j.l., onderwerpt Wouter Tieleman de onlangs door het dagelijks bestuur der Partij van de Arbeid afgelegde verklaring met betrekking tot de situatie in Vietnam, aan een kritische beschouwing. Hij trekt een vergelijking tussen hetgeen het Partijbestuur op 20 mei j.l. stelde en de in "Het Vrije Volk" van 9 oktober afgedrukte verklaring van het Dagelijks Bestuur, waaruit hij de conclusie

trekt dat de jongste ontboezeming een belangrijke stap terug betekent.

Het Partijbestuur bleek oorspronkelijk namelijk van mening, dat zich in Vietnam een sociale revolutie voltrekt, waarvoor het Westen en met name de Verenigde Staten een tekort aan begrip tonen. Tieleman argumenteert dan dat, uitgaande van deze erkenning, de oplossing van de "kwestie Vietnam" voor de hand ligt, n.l. de terugtrekking van de V.S. uit dat gebiedsdeel.

In de nieuwe publicatie van de P.v.d.A. is van analyse van de strijd in Vietnam als sociale revolutie, volgens Tieleman, niets terug te vinden. De P.v.d.A. geeft thans niet meer dan een techniek voor het bereiken van vrede in een oorlog tussen Noord- en Zuid-Vietnam, een "zorgvuldige" dosering van wederzijdse concessies, die voor de Vietcong zou neerkomen op aanvaarding van een ernstige stap terug. "Links" beoogt verder, dat men een revolutie niet naar believen kan stopzetten en weer beginnen na eventuele mislukking van een langdurige "vredesconferentie". Een belangrijk punt in het P.v.d.A.-vredesplan, namelijk een secretariaat "economisch herstelprogram" voor heel Vietnam onder auspiciën van de Verenigde Naties, nadat beide delen geneutraliseerd zouden zijn, noemt Tieleman een volslagen illusie, wanneer niet ook een sociale revolutie plaats vindt.

"Links" en de monarchie

Het blad "Links"voegt thans ook zijn stem in het anti-monarchale koor. De belangrijkste passages in een artikel van de hand van redacteur Theo van Tijn, geven de overtuiging weer, dat de monarchie en het Oranjehuis een conserverende en derhalve conservatieve functie in het Nederlandse politieke leven hebben. Het eenheidssymbool dat men er in wil zien werkt altijd in het voordeel van de heersende klasse, van de reactionaire krachten. Nu de leden van het koninklijk huis zelf bezig zijn de Oranje-mythe te ontzuiveren (door de keuze van echtgenoten van de prinsessen Irene en Beatrix), is het een socialistische plicht zich opnieuw in het openbaar als republikein aan te dienen. Dat de PSP dit doet strekt haar, volgens Van Tijn, tot eer, maar de CPN-tactiek in deze kan z.i. slechts verbazing wekken. Zij weigert zich immers uit te spreken voor de republiek en beveelt zelfs prinses Margriet als troonopvolgster aan. Daarmee toont deze partij, dat zij de monarchie voor kritiek wil vrijwaren en dus behouden.

Aan het CPN- standpunt liggen waarschijnlijk twee opportunistische overwegingen ten grondslag, zo veronderstelt de scribeur verder.

Ten eerste dat het in de Nederlandse situatie beter is een Koning(in) te hebben met beperkte dan een president met uitgebreide bevoegdheden en ten tweede, dat men niet achter de PSP wil aanlopen in deze kwestie, getuige de voortdurende aantijgingen van opportunisme aan haar adres. "Links" besluit met de enigszins magere verwachting uit te spreken, dat de huidige agitatie rond de "kwestie Von Amsberg" de socialistisch-republikeinse bezinning helpt bevorderen, waarmee voor de toekomst al veel gewonnen zou zijn.

Politeia en de provo's

Na andere jongerenorganisaties, heeft nu ook de links-socialistische studentenorganisatie "Politeia" zich aan een uitspraak over de provo's gewaagd. In de oktober-uitgave van het periodiek, dat dezelfde naam draagt, wordt gesteld dat in het optreden van de provo's vooral belangwekkend is hun poging de voorheen ideologisch dakloze nozems politiek te beïnvloeden. Dit optreden is opzienbarend, aldus de publicatie, en het varieert van debiel (de zgn.happenings) tot "uiterst opbouwend" (het gecollectiviseerde witte-fietsen-systeem en het doorbreken van de mythe dat in Nederland nooit revolutionaire acties plaats vinden). Volgens "Politeia" is het verschijnen van de provo's te beschouwen als een gevolg van de degeneratie van de socialistische beweging, zoals ook het anarchisme in ons land aan het eind van de vorige eeuw een gevolg was van het ontbreken van een organisatorisch en theoretisch sterke socialistische beweging. "Desondanks", aldus de schrijver, "achten wij hun optreden nuttig in de strijd tegen de heersende onverschilligheid en wensen we hun veel succes bij verdere provocaties toe."

Het zou interessant zijn te weten in hoeverre er verband bestaat tussen deze publicatie en de persoon van Relus ter Beek. In het Provo-maandblad no. 3, dd. 22 september 1965, staat zijn naam namelijk onder de medewerkers vermeld. Ter Beek was in de zomer van 1964 gedurende enige maanden algemeen voorzitter van "Politeia", welke functie hij door familie-omstandigheden moest neerleggen. Op 1 september j.l. werd hij door de politierechter in Assen veroordeeld wegens het aanbrengen van een spandoek met beledigende en krenkende uitdrukkingen, bij het standbeeld van Van Heutz in Coevorden. Betrokkene is thans redacteur van "De Rooie Drentse", een uitgave van de FJG in het gewest Drente.

Het PSP-congres

Op 2 en 3 oktober j.l. hield de PSP haar congres - officieel Algemene Vergadering genoemd - in Koog a.d.Zaan. Circa 200 afgevaardigden woonden de manifestatie bij. Het congres hield zich voornamelijk bezig met de behandeling van een gewijzigd program op het terrein van taak, bevoegdheden en indeling van provincies en gemeenten, het z.g. Gemeente- en Provincieprogram. Men is n.l. van mening, dat op deze punten in velerlei opzicht een nieuwe aanpak nodig is, overeenkomende met de eisen van onze tijd. De provinciale en gemeentelijke lichamen moeten, naar PSP-opvatting, tevens dienstbaar worden gemaakt aan de opbouw van een socialistische samenleving.

Het meest actuele en spectaculaire punt ter vergadering vormde echter de behandeling van houding en optreden van de PSP-Tweede Kamerfractie in de z.g. kwestie Von Amsberg.

De tot het congres toegelaten pers besteedde hieraan dan ook de meeste aandacht. In het bijzonder ging de belangstelling uit naar de door de afdeling Amsterdam (een overwegend radicaal-socialistische, circa 500 leden tellende afdeling) ingediende en in gewijzigde vorm aangenomen motie inzake de onaanvaardbaarheid van de monarchie. Toen ook het Tweede Kamerlid Lankhorst zich een voorstander van de motie betoonde, schaarden de aanvankelijke tegenstanders zich er eveneens achter. In de motie werd ondermeer gesteld:

"dat hij, die tot Hitlers Wehrmacht heeft behoord en zich - toen daar ruimschoots gelegenheid voor was - nimmer duidelijk gedistancieerd heeft van het nationaal-socialistisch regiem, geen vooraanstaande positie in Nederland behoort in te nemen; dat het voornemen een dergelijk iemand door een huwelijk met de kroonprinses tot prins-gemaal te bestemmen, de onaanvaardbaarheid van de monarchie meer dan ooit duidelijk maakt".

Het is niet verwonderlijk, dat uit Amsterdam - waar het verzet tegeneen huwelijk van de kroonprinses met de heer Von Amsberg het sterkst tot uiting komt - ook het verzoek aan de Kamerfractie kwam, om er bij de regering op aan te dringen dit huwelijk niet in de hoofdstad te doen plaatsvinden. Het PSP-raadslid P.Snel-Warries stelde dienovereenkomstig reeds vragen aan B & W van Amsterdam.

"De Waarheid" van 7 oktober noemde het hanteren van de republikeinse leuze een buitenissige reclame voor de komende verkiezingen, een soort "dopings-middel", waarnaar de PSP grijpt omdat zij als politieke factor raakt uitgewerkt.

De nieuwgekozen voorzitter Wiebenga verklaarde tijdens een TV-interview, dat het - gezien de wijze, waarop Koningin Juliana haar taak

als staatshoofd vervult - voor de PSP lange tijd niet opportuun was stelling te nemen in de vraag: monarchie of republiek? Eerst de ontwikkelingen rond het huwelijk van HKH Prinses Irene en in het bijzonder die rondom verloving en aanstaand huwelijk van de kroonprinses, noodzaakten de PSP haar republikeinse standpunt kenbaar te maken. De heer Lankhorst liet zich eerder op gelijke wijze uit, terwijl het Eerste Kamerlid Van der Spek het "republikeinisme" van de PSP een hefboom noemde, die kan worden gebruikt om de kiezers bewust te maken van de waarde van pacifisme en socialisme. Deze en soortgelijke uitslatingen wekken dan ook de indruk, dat de met zoveel nadruk naar voren gebrachte republikeinse opvatting inderdaad niet los gezien kan worden van de aanstaande verkiezingen.

Tegenstellingen in de partij

Het beleid van het Partijbestuur, van de kamerfracties, van het secretariaat en van de redactie van het PSP-blad "Bevrijding" werd met algemene stemmen goedgekeurd.

Toch kwam hier en daar wel enige kritiek los, vooral uit de afdeling Rotterdam, waar kennelijk radicaal-socialistische en marxistische denkbeelden heersen en waar het arbeiderselement relatief sterk is vertegenwoordigd.

Men vroeg meer "vuurwerk", interrupties en interpellaties van de Tweede Kamerfractie, doch de kritiek was duidelijk milder en geringer dan op het congres in 1964. Wel zag het socialistische weekblad "Vrij Nederland" daarin aanleiding tot een kritisch-analytische beschouwing en sprak van sluimerende tegenstellingen tussen "links" en "rechts" en een (zwak) groeiende invloed van hele of halve marxisten. Hun werkelijke invloed zou o.a. kunnen blijken uit de kandidatenlijsten voor de Kamerverkiezingen. Ook een opgaan van SWP in de PSP zou volgens deze beschouwing, detendens naar overheersing van de pacifisten door de (links)socialisten versterken.

De partijleiding der PSP zelf ziet de toetreding van SWP'ers, blijkens een uitslating van vice-voorzitter Vogt, echter als gunstig, omdat daarin een erkenning schuilt, dat de PSP dè "linkse" partij in Nederland is.

Enige voorwaarde voor toetreding van SWP'ers is, dat zij het beginsel-program der PSP onderschrijven.

De kwestie Vietnam

De strijd in Vietnam blijft een voortdurend punt van actie voor de partij. Waarschijnlijk mede geïnspireerd door de activiteiten van het Amerikaanse Vietnam Day Committee - dat o.a. teach-ins, protestmarsen en zitdemonstraties tegen de USA-politiek in Vietnam organiseert - belegt de PSP overal in den lande openbare bijeenkomsten, waarbij gebruik wordt gemaakt van de waarschijnlijk Noordvietnamese of Chinese film "Rijst met napalm". In zijn openingsrede op het congres zei Vogt ondermeer, dat de PSP alles zal blijven doen om het verzet in Nederland tegen de Amerikaanse Vietnam-politiek steeds scherpere vormen te doen aannemen. Ook in een congres-resolutie werd het gewelddadig optreden van de VS scherp veroordeeld, evenals de houding van de Nederlandse regering, "die slaafs de politiek van Amerika volgt".

Een in het verleden gerezen controverse over een door hoofdredacteur Van der Lek in "Bevrijding" voorgestelde compromis-oplossing in Vietnam, waarbij Amerika voorlopig enkele bases aan de kust zou kunnen behouden, leidde thans tot de uitspraak van het partijbestuur, dat slechts de hoofdredacteur de verantwoording draagt voor de inhoud van het PSP-orgaan.

Plannen voor de periode 1965-1967

De PSP houdt in februari 1966 een demonstratief congres om het dan herziene gemeente- en provincieprogram aan partij en pers aan te bieden.

Dit tijdstip is gekozen als startsein voor de verkiezingsacties in dat jaar. Het beleid van de PSP zal - aldus politiek secretaris Hoek - de komende twee jaar in overwegende mate bepaald worden door de verkiezingen, hetgeen "De Waarheid" de opmerking ontlokte, dat het PSP-handelen dus niet bepaald wordt door de belangen van de werkers en van de democratie, maar door jacht op stemmen.

Bijeenkomst van oud-soldaten der "Waffen-SS" in Rendsburg

Op 24 oktober 1965 kwamen in Rendsburg, in de Duitse Bondsrepubliek, ruim duizend oud-soldaten van de "Waffen-SS" bijeen. Velen werden vergezeld door hun vrouw en kinderen. De bijeenkomst was belegd door de afdeling Sleeswijk-Holstein van de HIAG (Hilfsgemeinschaft auf Gegenseitigkeit etc), de zogenaamde hulporganisatie van voormalige leden der "Waffen-SS".

Doordat sinds de oprichting van de HIAG in 1953 ter plaatse al

tienmaal een dergelijke bijeenkomst werd belegd, is Rendsburg in de afgelopen jaren reeds vaker in de publiciteit - en in opspraak - gekomen. Dit jaar kreeg de bijeenkomst echter meer publiciteit en meer tegenkanting dan ooit tevoren. De belangrijkste oorzaak daarvan was wel gelegen in de omstandigheid, dat de organisatoren ditmaal voor de samenkomst beslag hadden weten te leggen op de gemeentelijke "Nordmarkhalle". In het Rendsburgse stadsbestuur was het besluit tot het verhuren daarvan aan de HIAG met een meerderheid van slechts één stem genomen, nadat de stemmen aanvankelijk hadden gestaakt.

Het stadsbestuur van Rendsburg kreeg na zijn omstreden besluit een stroom van protesten te verwerken, niet alleen uit de Bondsrepubliek (onder meer van de zes miljoen leden tellende Deutsche Gewerkschaftsbund (DGB), doch ook uit Engeland, Polen, Oostenrijk en Nederland. Vanuit Nederland werden onder meer schriftelijke protesten gezonden aan de burgemeester van Rendsburg door het Nederlands Auschwitz Comité en door Verenigd Verzet 1940-1945. Rendsburgs burgemeester reageerde op de protesten met een verklaring, dat het stadsbestuur de "Nordmarkhalle" niet had kunnen weigeren, omdat de HIAG geen bij de wet verboden vereniging is en "dus" in principe dezelfde rechten heeft als alle andere verenigingen.

De Westduitse "Vereinigung der Verfolgten des Naziregimes" (VVN), zusterorganisatie van Verenigd Verzet, organiseerde aan de vooravond van de bijeenkomst, op 23 oktober, in Rendsburg een protestdemonstratie. Hieraan zou door ruim zevenhonderd mannen, vrouwen en kinderen zijn deelgenomen. Zij kwamen met name uit Sleeswijk-Holstein en Hamburg.

Op de bijeenkomst in Rendsburg werd, evenals in voorgaande jaren, nadrukkelijk gesteld, dat de HIAG geen oorlogsmisdadigers in haar gelederen heeft en dat - mocht het in het verleden al eens zijn voorgekomen dat een HIAG-lid werd beschuldigd van oorlogsmisdaden - betrokkene onmiddellijk was geschorst. Hierbij zij direct aangetekend, dat hoogste eregast op de bijeenkomst in Rendsburg de voormalige SS-generaal Sepp Dietrich was, die na de oorlog n.b.zelf wegens oorlogsmisdaden werd veroordeeld.

Vanuit Nederland nam een delegatie van ongeveer 25 oud-SS-ers, onder leiding van de voormalige SS-Unterscharführer Bap Hofman, aan de bijeenkomst deel. Zij kwamen in het middelpunt der belangstelling te staan, toen de HIAG-voorzitter, oud-SS-generaal Willy Schäfer, in zijn congresrede Nederland aan de kaak stelde als het enige land waar oud-SS-ers niet mogen profiteren van Duitse oorlogsuitkeringen.

Voorzitter Schäfer maakte een slechte beurt, toen hij na een pleidooi voor rechtsherstel voor kameraden, die "zelfs in enkele NATO-landen" nog gevangen zitten, niet bleek te weten, dat de Duitse oorlogsmisdadigers die nog in de strafgevangenis in Breda gevangen worden gehouden (Lages, Kotälla, Fischer en Aus der Fünten), juist behoren tot de categorie, waarvan de HIAG zich heet te distanciëren.

STAKINGSOVERZICHT OKTOBER 1965

Bedrijf : Aannemingsbedrijf Van den Berg (Amsterdam).
Aanleiding : eis tot loonsverhoging.
Inmenging vakbonden : --
Resultaat : --
Aantal werknemers : 20.
Aantal stakers : 20.
Duur staking : 30-9-1965 tot 5-10-1965.

Bedrijf : Aannemingsbedrijf Van Eesteren (Amsterdam).
Aanleiding : eis tot optrekking tarieven.
Inmenging vakbonden : onderhandelingen gaande.
Resultaat : --
Aantal werknemers : --
Aantal stakers : \pm 40.
Duur staking : 18-10-1965 tot 20-10-1965.

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
* 6 november 1965	Landelijke manifestatie tegen huurverhoging.	Amsterdam	CPN.
* 7 november 1965	Buitengew.Congres Socialistische Jeugd	Amsterdam?	SJ.
18-20 nov. 1965	4e Congres Stud.Vakbew.	Utrecht	Studenten Vakbeweging.
december 1965	Wereldcongres IVE Intern.	?	IVE Internationale.
december 1965	Raadsvergadering WVR.	?	Wereld Vredesraad.
december 1965	5e Congres FIR.	Boedapest	Fêd.Int.des Résistants.
7-10 jan. 1965	11e OPSJ Congres.	?	Org.Progr.Stud.Jeugd.
zomer 1966	9e Wereldjeugdfestival	?	Wereldfed.Dem.Jeugd en Int. Unie v. Studenten.
* 1966	Congres Int.Org.van Journalisten.	O.Berlijn	I.O.J.

* nieuw c.q. aangevuld.